

Küsimusleht nr. 100

Küsimusi kodanliku Eesti taluelamutest.

Eesti taluelamute uurimisel on vähe tähelepanu pööratud kodanlikul perioodil (1918—1940) ehitatud hoonetele, sealhulgas elamutele. Muuseum vajab neid andmeid Eesti taluelamu ajaloo kirjutamiseks. Käesolevaga pöördumegi Teie poole küsimustikuga lähema ümbruse elamute kohta, mis ehitati kodanlikul ajal. Väga vajalikud on andmed maatöölise, teenijate, saunikute, asunike jt. kihtide elamutest. Oluline oleks võrrelda küsimustele vastamisel kodanlikul perioodil ehitatud elamuid varasema perioodi ehitustega, tuues esile positiivseid jooni ja märkides ära puudused. Suurt huvi pakuvad ka vanade ehitustraditsioonide (ruumide paigutus, ehitusmaterjalid, tulekollete ehitus jm.) kasutamine elamute ehitamisel kõnesoleval perioodil.

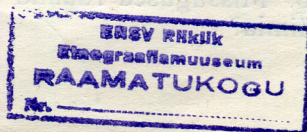
Juuresolev küsimustik on soovitatav täita kas konkreetse elamu kohta, lisades juurde skemaatilise plaani elamu ruumijaotusest, kuhu märgime ka tolleaegse mööbli asetuse või ümbruskonna (küla, sovhoosi osakonna, kolhoosi brigaadi) kõigi kodanlikul perioodil ehitatud elamute kohta, pidades ikka silmas toodud nõudeid. Kui leidub fotosid ehitustest, siis oleme väga tänulikud nende eest.

I Üldised andmed.

1. Elamu ehitamise aastad. Kas lõpetati täielikult ehitustööd või jäi maja pooleli? Mis jäi ehitamata, mis põhjusel?
2. Palju oli talul maad, sellest põllumaad?
3. Palju oli talul lüpsilehmi, hobuseid?
4. Palju inimesi elas kirjeldatavas elamus (märgime eraldi perekonnaliikmed, omaniku vanemad, üürilised, teenijad jne.)?

II Elamu ehitamine, ehitusmaterjal.

5. Kes valmistas elamu ehitusplaani? Kas kasutati selleks spetsialistide abi või valmistas selle peremees, pidades silmas naabri elamut või vana eluhoonet?

6. Kas elamu ehitasid kutselised meistrid või palgati ainult meister ja abitöö tegid pere liikmed? Kirjeldage lähemalt ehitustööliste tööd, eluviisi.

7. Palju maksti päevas (kuus) meistrile, palju abitööliste-tele?

8. Kui elamu ehitati arhitektide poolt valmistatud plaani kohaselt, kas sellisel juhul tehti ka mõningaid muudatusi ruumijaotuses ehitamise käigus? Missuguseid? Mispärast?

9. Kas taotleti elamu ehitamiseks ka riigilt laenu? Kui seda tehti, siis kui palju ja missugused olid laenu tingimused?

10. Millistest ehitustehnilistest nõuetest kinni pidamist nõuti riigi poolt (näiteks akende suurus vastavalt põrandapinnale, laastukatus, vundamendi isoleerimine seinast jne.)? Kas neid nõudeid peeti silmas ka elamu ehitamisel?

11. Missuguseid uusi ehitustehnilisi võtteid kasutati tollal elamuehituses (sõrestiksein, puhaslagi jne.)?

12. Kirjeldage ehitusmaterjali! Kas ehitusmaterjal saadi oma krundilt või veeti kohale kaugemalt? Kirjeldage ehitusmaterjali hankimist!

13. Kust saadi katusekattematerjal? Mis materjaliga kaeti katused?

14. Kas kasutati ehitustöödeks telliskivi, savi? Kirjeldage nende hankimist!

15. Missuguseid uusi ehitusmaterjale kasutati elamu ehitamiseks, võrreldes eelneva perioodiga, ja milleks (tsement, papp jne.)?

16. Mida peeti silmas uste ja akende tegemisel (kuju, suurus)?

17. Kas elamu tapetseeriti ning krohviti seestpoolt? Missugused ruumid? Kirjeldage seda tööd!

18. Kuidas viimistleti põrandad ja laed? Kas need ka värviti?

19. Kas elamu vooderdati ka väljastpoolt? Millega? Kirjeldage seda tööd!

20. Kas esines ka värvitud elamuid?

21. Kas kasutati mingisugust ehitusalast kirjandust elamute ehitamisel?

III Elamu ruumijaotus.

22. Kas elamu ehitati eraldi teistest hoonetest, miks? Või koos lauda, talli, aidaga jne. Miks?

23. Missugused ruumid tehti elamusse? Kas tehti elamusse ka käimla?

24. Kas elamu ehitamisel peeti silmas ruumide asetust ilma-kaarte suhtes?

25. Mida peeti silmas sissekäigu (sissekäikude), esiku (koda) ehitamisel? Kas esik (koda) tehti elamu sisse või juurdeehitusena?

26. Mida arvestati köögi ja sahvri ehitamisel? Kus harilikult asetses sahver ja köök elamus?

27. Missuguste ruumidega oli köök ukse kaudu ühenduses? Miks?

28. Milleks kasutati kööki (perele, loomadele toiduvalmistamiseks, söögitoaks, esikuks jne.)?

29. Kas köögis ka magati? Kes magasid?

30. Kus asetses elamus nn. pere- või elutuba. Milleks seda kasutati?

31. Missugustes tubades pere liikmed magasid? Kas oli eraldi ka magamistuba?

32. Kas oli elamus saal või puhastuba? Milleks seda kasutati?

33. Kas olid peremehel, perenaisel, tütreil, pojalt jne. eraldi ruumid? Olid ka teenijate jaoks ruumid?

34. Missuguses ruumis asetses pere söögilaud? Missugusse ruumi kaeti laud pidulikel juhtudel?

35. Kas tehti ka kelder elamu põranda alla? Kui ei, miks?

36. Kas ehitati elamusse kaks välisust, milleks ja kunas kasutati nn. puhast väljapääsu?

37. Kas ehitati ka rõdu (veranda)? Tema otstarve?

38. Kas ehitati või kavatseti teha tube ärklikorrusele (mansardkorrusele)? Milleks?

39. Kirjeldage elamu plaani järgi ruumide kasutamist! Kus elasid, töötasid, puhkasid jne. pere liikmed: vanemad, lapsed jne.?

40. Kirjeldage tolleaegset mööblit eluruumide kaupa!

41. Kes valmistas mööbli? Kirjeldage mööbli valmistamist, kui seda tegi talu peremees! Loetlege kauplustest, oksjonidelt jne. ostetud mööbel!

42. Kas oli pere rahul oma elamuga? Millised puudused on elamul tänapäeval, eriti ruumide paigutuse osas?

43. Kas korrastati ka elamu ümbrust? Kes kandsid hoolt selle eest?

IV Elamu küttekolded.

44. Mitu ahju tehti elamusse? Mitu ruumi kütab üks ahi?
45. Mitu ruumi kütab pliidi soemüür?
46. Mitu auku oli pliidil? Milleks neid kasutati? Kas tehti kööki ka katel loomatoidu valmistamiseks?
47. Missugust materjali kasutati ahju ja pliidi tegemiseks? Kirjeldage selle hankimist!
48. Missugust tüüpi ahi tehti? Kust saadi eeskuju? Kas tehti tubadesse ka vanu kerisega ahje?
49. Kes tegi ahju, pliidi ja soemüüri? Palju maksti selle töö eest? Kirjeldage põhjalikult ahju, pliidi ja soemüüri tegemist!

V Elamu põhiplaan.

50. Tehke kirjeldatud elamu (elamute) ruumijaotusest lihtne plaan (plaanid), märkides ära uste ja akende asukohad, tulekolded, ruumid jne. Plaanile (plaanidele) kanname toliaegse mööbli asetuse ruumide kaupa!

Koostanud A. Peterson